

Uitwintering 2006

Bijensterfte en hoe nu verder? (2)

Romée van der Zee

In het meinummer van BIJEN heb ik u beloofd u op de hoogte te houden van de bijensterfte in 2006. Dankzij de imkers die via www.beefriends.org meedoen aan het monitoringsonderzoek krijgen we een goed zicht op de bijensterfte en op de volksontwikkelingen in 2006. Hieronder een 'update'.

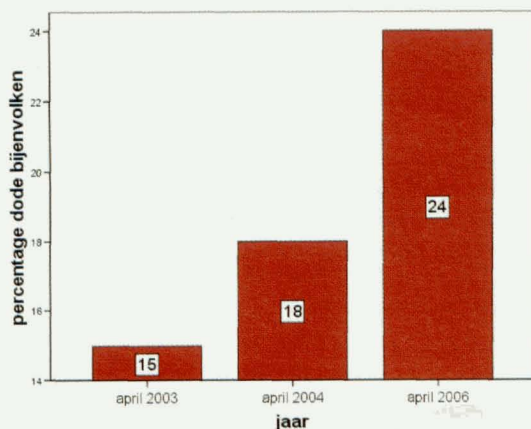
Vanaf voorjaar 2003 ben ik, dankzij een uitgebreid monitoringsonderzoek, in staat het percentage dode volken t.o.v. het totaal aantal volken, in beeld te brengen. (figuur1). Hieruit blijkt onmiskenbaar dat, net als in de rest van Europa, de bijensterfte aanzienlijk is en dat de frequentie toeneemt.

Sterfte treft een beperkte groep imkers

Er is sprake van een geleidelijke toename in het percentage dode volken. Deze toename is niet gelijk gespreid over alle imkers, maar doet zich bij een beperkte groep voor. Zie daarvoor een vergelijking tussen het aantal imkers zonder bijensterfte (0-10%) met het aantal imkers met bijensterfte (>10%, figuur 2) Bleef in 2003 nog het merendeel van imkers (64%) gespaard voor sterfte van hun bijenvolken, in 2006 is nog maar 44% vrij van bijensterfte. Het aantal imkers zonder problemen is sinds 2003 aanzienlijk sterker gedaald dan het totaalpercentage dode bijenvolken (fig.1)! Als die ontwikkeling de komende jaren doorzet, zal de pandemie dramatische vormen aannemen. Het is daarom van belang dat snel inzicht ontstaat in:

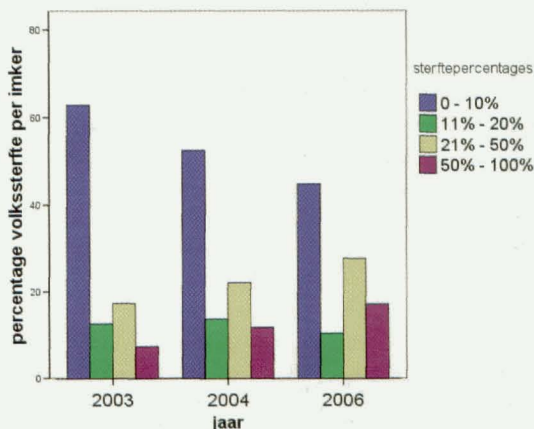
- de oorzaken,
- de omstandigheden waaronder de oorzaken een grote kans krijgen om zich te manifesteren en
- de weg waarlangs de verspreiding van deze fatale ziekte verloopt.

Bijna steeds wordt aangenomen dat een falende bestrijding van de *Varroa destructor* de oorzaak is. Daarbij is de aandacht verschoven van de varroamijt zelf naar de virussen die door de mijt in het bijenvolk verspreid worden. Van DWV (kreukelvlugelvirus) en ABPV (acuut bijenverlamvendvirus) is bekend dat zij uiterst schadelijk zijn en door de varroamijt verspreid kunnen worden. Op de bijeenkomst van Duitse onderzoeksinstituten eind maart 2006, waar traditioneel veel onderzoekers van elders aanschuiven, bleek uit de presentaties dat een direct aan de varroamijt gerelateerde oorzaak tot op heden niet kan worden vastgesteld. Uit monsteronderzoek bleek wel dat bovengenoemde virussen relatief verhoogde concentraties vertoonden, maar deze waren niet zó hoog dat daarmee de zaak kon worden afgedaan. Dit komt overeen met mijn bevindingen uit 2003 en 2004. Ik onderzoek of varroabestrijding van invloed was op de bijensterfte. Daartoe maakte ik onderscheid tussen twee groepen imkers: die géén en respectievelijk wél bijensterfte (>10%) hadden. Als het bestrijdingsmiddel van invloed was, zou ik een significant verschil hebben moeten waarnemen in het gebruik van dat middel (figuur 3).

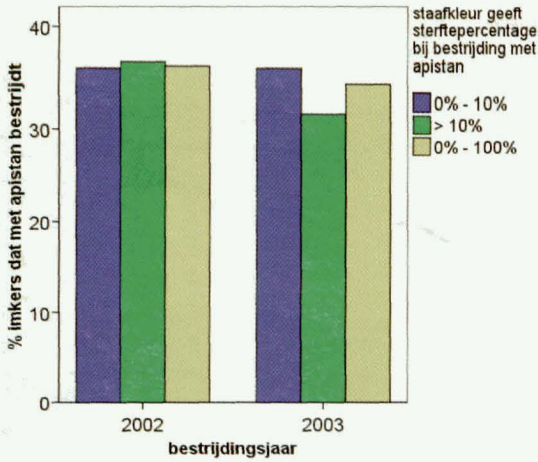
Figuur 1 Bijensterfte 2003, 2004 en aprilscan 2006

Bron: monitor

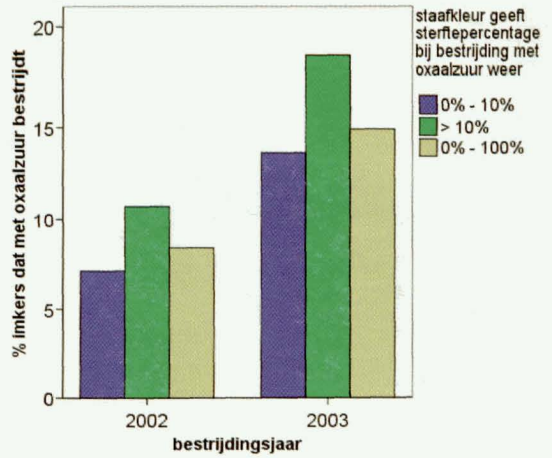

Figuur 2 Sterftepercentage per stand

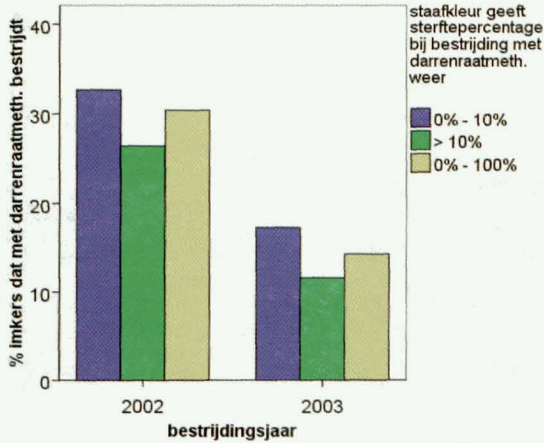
Bron: monitor

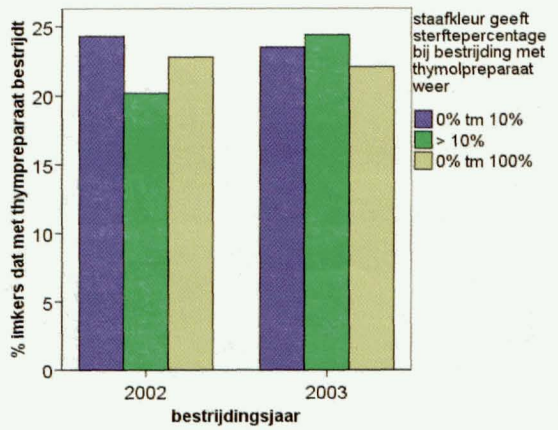
Figuur 3 Sterftcijfer bij bestrijding met apistan
Bron: monitor

Figuur 3 Sterftcijfer bij bestrijding met oxaalzuur
Bron: monitor

Figuur 3 Sterftcijfer bij bestrijding met darrenraatmethode
Bron: monitor

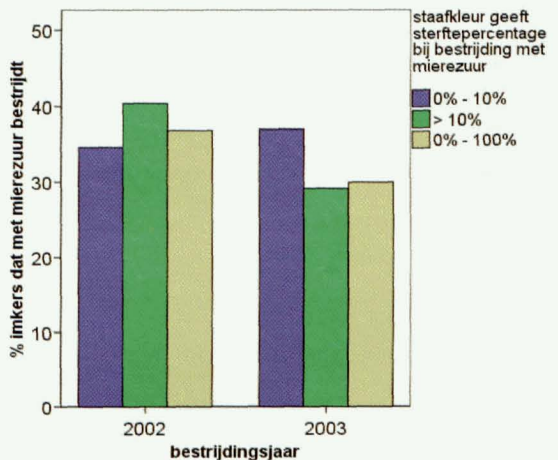

Figuur 3 Sterftcijfer bij bestrijding met thymol
Bron: monitor

Hoewel er wel verschillen zijn, bleek na toetsing, dat voor geen enkel middel of methode, of combinatie van die middelen een significant verschil kon worden vastgesteld. Met andere woorden: de werkelijke oorzaak voor de bijensterfte moet nog worden vastgesteld. Op andere factoren die wellicht een rol spelen, zoals nosema, zal ik in het volgende artikel ingaan.

Bronnen

Monitor uitwintering 2003: respondenten: 531, b: 5980 in september 2002. Dataverzameling op bijhouden.nl en d.m.v enquête in BIJEN
Monitor uitwintering 2004: respondenten: 346, bijenvolken: 2577. Dataverzameling: telefonisch op basis van aselechte steekproef uit lezersbestand BIJEN
Aprilscaan 2006: start 4 april, peildatum 26 april 2006, bijenvolken: 3991, Dataverzameling door verenigingen m.b.v. meldformulier.

Figuur 3 Sterftcijfer bij bestrijding met mierzuur
Bron: monitor